

központi Kárpátok egyik legelrejtettebb völgyében is kikutat-
ták letarolás végett a még meglevő legértékesebb lúcz-, veres-
fenyő és czirbolya elegyes állabokat. Hogy az egykor oly
diszes fenyvesek helyét ott egy évtized mulva kopár gránit
és mészszikla fogja elfoglalni, lefelé szorítva a vegetációt,
arról mindenki meg van győződve, kinek alkalmá volt az ilyen
gazdálkodást a helyszínén tanulmányozni.

Az erdészet 1884. évi költségvetése.

Az alábbiakban közöljük az 1884. évi államköltségvetés
alapján a kincstári erdőkre, az erdők állami felügyeletére és
az országos erdei alapra vonatkozó költségvetéseket, melyek
részletes tájékozást adnak az iránt, hogy az állam részéről
mily kiadások fedeztetnek az ország erdőségeinek fentartása
érdekében, s hogy az állam tulajdonában lévő erdők mily
jövedelmet adnak s mily adóval és költséggel kezeltetnek.
E költségvetést illetőleg nem mulaszthatjuk el a képviselőház
pénzügyi bizottságának a földmívelési miniszterium 1884. évi
költségvetéséről a ház elé terjesztett idei 453. számú jelentése
alapján és annak megjegyzésével, hogy a pénzügyi bizottság
a központban a 3-ik főerdőtanácsosi állomás felállítására a
költségvetési fedezetet megajánlja, a következőket közölni:

VII. cím. Állami erdők. Az előirányzat megfelel mind
1882-iki zárszámadási, mind az 1883-iki kezelési eredmé-
nyeknek, s annálfogva kifogás alá nem eshetik. A kiadások
nagyobbak ugyan 63.369 frttal, de minthogy a bevételek
145.192 frtnál többre emelkednek, a végeredmény még mindig
81.823 frttal kedvezőbb, mint a lefolyt évben.

Megszavazásra ajánl a bizottság

kiadásnak	4,148.619 frtot,
bevételnek	6,172.573 frtot.

VIII. cím. Erdőfelügyelőségek. E cím alatt már 1883-ban lényeges költségszaporítás, 1884-re ismét 19.650 frttal több — 111.650 frt, szemben 92.000 frttal — irányoztatik elő. A kiadási többlet részben onnan ered, hogy a mult évben szervezett két erdőfelügyelőségi kerület költségei csak $\frac{2}{3}$ részben, ez idén pedig már egész esztendőre felvételnek, részben pedig azzal indokoltatik, hogy a törvényben megállapított erdőfelügyeleti munkák helyes keresztülvitele, mind a kerületek, mind a személyzet szaporítását elkerülhetlenné teszi. A miniszter jelentése több adatot tüntet fel ennek bebizonyítására és a bizottság a felhozott indokokat helyeselve, az előirányzatot változatlanul elfogadásra ajánlja.

Személyi járandóságok	102.650 frt.
Dologi kiadások	9.000 frt.
Összesen	111.650 frtot.

IX. cím. Országos erdei alap. Ezen cím eddigelé csak átfutó tételt képezett, minthogy a befolyt birságok $\frac{4}{5}$ része erdősítésekre és szakképzett erdőőrök kiképzésére fordított, azok $\frac{1}{5}$ -de pedig a törvény értelmében erdei alap képzésére szolgált. 1884-re azonban a Szegeden felállított erdőőri szakiskola költségei folytán, erdőőrök nevelésére nagyobb összeg igényeltetik, mint a mennyit a birságok $\frac{4}{5}$ -de tenne, annál fogva e cím alatt 1884-re, minthogy az erdei alap nevelését a törvény értelmében folytatni kell, 5.000 frtnyi hiány mutatkozik.

A bizottság változatlanul elfogadásra ajánl:

kiadásnak	30.000 frtot,
bevételek	25.000 frtot.

I. Állami erdők.

Az állami erdőknél az 1884. évre előirányzott rendes kiadások és bevételek, összehasonlítva az 1883. évi költségvetés tételeivel, a következő táblázatokban sommásan és rovatonként vannak előtüntetve.

Rovat		1884.	1883.	Az 1884. évre tehát	
		évi előirányzat		több	kevesebb
	Kiadás. 7. czim.				
	Kezelési kiadások.				
1	Személyi járandóságok	847.575	847.575	.	.
2	Irodai és szolgatartási átalányok	10.080	10.080	.	.
3	Egyéb irodai költségek	28.890	28.890	.	.
4	Lótartási átalányok	117.950	125.415	.	7.465
5	Utazási költségek	72.098	64.633	7.465	.
6	Kezelési épületek fentartása	74.806	74.807	.	.
7	Jutalmak és segélyek	12.030	10.030	2.000	.
8	Egyéb előre nem látott költségek	14.647	14.647	.	.
	Összeg	1,178.076	1,176.076	2.000	.
	Közterhek.				
9	Adó és egyéb közköltségek	589.606	582.706	6.900	.
10	Egyházi és jótékony célok	17.588	14.011	3.577	.
	Összeg	607.194	596.717	10.477	.
	Üzleti költségek.				
11	Erdőrendezés	49.300	43.351	5.949	.
12	Tűzfavágatás és szállítás	837.238	816.740	20.498	.
13	Épület- és műszer-favágatás és szállítás	550.793	567.696	.	16.903
14	Fagyártmányok előállítása	152.880	152.787	93	.
15	Faszén termelése és szállítás	198.835	172.692	26.143	.
16	Erdőművelés	101.900	93.287	8.613	.
17	Mellékhaszonvételek	25.168	20.293	4.875	.
18	Üzleti épületek s szállítási eszközök	273.759	273.285	474	.
19	Anyagok és termények vásárlása	82.473	80.210	2.263	.
20	Leltári tárgyak beszerzése	31.591	31.382	209	.
21	Egyéb előre nem látható költségek	34.412	35.734	.	1.322
	Összeg	2,338.349	2,287.457	50.892	.
	Kiadások összege	4,123.619	4,060.250	63.369	.
22	Uradalmi ügyészségek költségeinek megtérítése az erdészeti jogképviselőtért	25.000	25.000	.	.
	Összesen	4,148.619	4,085.250	63.369	.

Rovat	Bevétel. 4. czim.	1884.	1883.	Az 1884. évre tehát	
		évi előirányzat		több	kevesebb
1	Főhasználat:				
	a) tűzifa	1,753.835	1,616.757	137.078	.
	b) épület- és műszerfa	2,852.258	2,879.034	.	26.776
	c) fagyártmányok	399.130	392.847	6.283	.
	d) faszén	415.259	392.535	22.724	.
2	Mellék-haszonvételek	591.438	586.832	4.606	.
3	Anyagok és termények	30.378	31.230	.	852
4	Leltári tárgyak	9.650	10.366	.	716
5	Térítmények	6.130	5.787	343	.
6	Egyéb bevételek	114.495	111.993	2.502	.
Bevételek összege		6,172.573	6,027.381	145.192	.

A fennebbi részletezés szerint az állami erdők 1884. évi összes rendes bevétele . 6,172.573 frttal
a rendes kiadások összege pedig . 4,148.619 „
és így a tiszta jövedelem . 2,023.954 frttal
lett a költségvetésbe felvéve.

Az állami erdők 1884. évi előirányzatát az 1883. évi költségvetéssel összehasonlítva, kitűnik, hogy az 1884. évben remélhető rendes bevétel nagyobb . 145.192 frttal
a rendes kiadás pedig több . 63.369 „

a tiszta jövedelem tehát kedvezőbb . 81.823 frttal.

A 145.192 frtnyi bevételi többlettel szemben szükséges 63.369 frtnyi nagyobb kiadás a bevétel emelkedésével kapcsolatban álló kiadási szaporulatot képezi.

A kiadások és bevételek egyes rovatainál mutatkozó eltérések a következő részletezésben vannak indokolva.

Kezelési kiadások. 1—8. rovat. A kezelési kiadások összes nyolcz rovata alatt az 1883. évi összegnél több szükségeltetik 2.000 frttal, ezen összeg a jutalmazások és segélyeknél azért lett felvéve, mert az eddig előirányzott összeg a tisztviselők és erdőőrök közt előforduló nagyobb számú segélyezési esetekre s a buzgóbb szolgálatra való serkentésért kiválóbb esetekben adandó jutalmazásokra nem bizonyult

elegendőnek. A kezelési kiadásoknál eltérés mutatkozik még a lótartási és utazási átalányoknál 7.465 frttal, miután ezen összeg, mely eddig az erdőöröknek az utazásra átalányképen adatott, jövőre az utazási költségek rovatarára tétetett át s az illetőknek a tényleg teljesített erdei utazásoknak megfelelően, mint utazási költségtérítés fog kiszolgáltatattani.

Közterhek. 9—10. rovat. Az előirányzott 10.477 frtnyi többkiadás az adók és kegyuri terhek a kincstárt 1884. évre kötelező tényleges szükségletnek megfelelően vétettek fel.

Üzleti költségek. 11. Erdőrendezés. Az ezen rovaton mutatózó 5.949 frtnyi többlet az erdőkezeléssel és használatlalt összefüggő és 1884-ben a fokozódó több jövedelemmel kapcsolatban felmerülő erdőbecslési és ellenőrzési munkálatok foganatosítására és felülvizsgálati költségeire szükségeltetik.

12. Tüzifa vágatás és szállítás. A megelőző évi kiadáshoz képest 20.498 frttal magasabban előirányzott összeg a tüzifa után várt nagyobb bevételi többlet elérésére szükséges.

13. Épület- és műszerfa- vágatás és szállítás. Az erdőgazdasági üzemtervek szerint az 1884. évben kisebb mennyiségű épület- és műszerfa lévén vágható, ehhez képest a kiadás is 16.903 frttal kisebb leend.

14. Fagyártmányok előállítás. Az ezen rovaton mutatózó 93 frtnyi több szükséglet, mint csekély különbség a 152.800 frtnyi tetemes összegnél jelentőséggel nem birhat.

15. Faszén termelése és szállítása. Az 1884. évre előirányzott 26.143 frt kiadási többlet onnan származik, hogy a kincstári vaskohászat, különösen pedig a tiszolci és vajdahunyadi vasművek számára nagyobb mennyiségű faszén előállítása szükséges.

16. Erdőművelés. Az erdőtörvény értelmében beerdősítendő kopárok csemete-szükséglete a kincstári erdőhatóságok által lévén tenyésztenő, az e rovaton mutatózó 8.613 forintnyi nagyobb kiadás erdei csemetekertek telepítésére, illetőleg a meglevők kibővítésére s azok további fentartására szükséges.

17. Mellékhaszonvételek. Az ezen rovaton felmerülő 4.875 frtnyi nagyobb kiadás indokát abban leli, hogy a mellékhasználati termények között a selejtes faanyagok felhasználásáért

teljesített mészégetés az 1884. évben az eddiginél nagyobb mértékben fog történni.

18. *Üzleti épületek és szállítási eszközök fentartása.* A 474 frtnyi kisebb mérvű többlet egyes helyi tételek csekélyebb különbségéből ered, s az ezen rovat alatt előirányzott és a faanyagok szállítására általában rendes szükségletet képező összeggel szemben fontossággal nem bír.

19. *Anyagok és termények vásárlása.* Az előirányzott 2,263 frtnyi kiadási szaporulat az 1882. évi eredmény és a tényleges szükséglet mértéke szerint lett felvéve.

20. *Leltári tárgyak beszerzése.* A 209 frtnyi csekély költségtöbblet onnan ered, hogy az 1884. évben néhány erdészeti szerszámmal több fog beszereztetni.

21. *Egyéb előre nem látott költségek.* Ezen rovaton a szükséglet rendszeren a megelőző évi eredmény szerint irányoztatik elő és ezzel, valamint az ezen rovaton előforduló tételek bizonytalan természetével indokolható azon 1.322 frtnyi kisebb költség-szükséglet is, mely az 1883. évi előirányzattal szemben az 1884. évre föl lett véve.

22. *Uradalmi ügyességek költségeinek megtérítése.* Ezen rovaton az 1883. évről megszavazott 25.000 frtnyi hitel, mint az állami erdők jogügyleteinek képviseleteért a pénzügyminiszteri tárcza részére fizetendő állandó szükséglet az 1884. évre is változatlanul lett felvéve.

Bevétel.

1. a) *Tüzifa eladás.* Az előirányzott 137.078 frtnyi nagyobb bevétel azért várható, mert az állami erdőkben termelt tűzifa iránt nagyobb kereslet nyilvánul s így az ebből várható eladások útján nagyobb jövedelemre lehet számítani.

b) *Épület- és műszerfa eladás.* Az ezen rovaton fölvelt 26.776 frtnyi bevételi kevesblet onnan ered, mert a több erdőkerületre ujonnan megállapított gazdasági üzemtervek szerint kisebb épületfa mennyiség várható s ennél fogva kevesebb adható el.

c) *Fagyártmányok eladása.* A 6.283 frtból álló bevételi

többség a bustyaházai gőzfűrésznél nagyobb mennyiségben eladható, fűrészelt fenyőáruk után várható.

d) *Faszén eladás.* A 22.724 frttal előirányzott nagyobb bevétel onnan ered, hogy az állami vasutak gépgyára és a kincstári vaskohászat részére az 1884. évben több faszén átadása szükséges.

2. *Mellékhaszonvételek.* Az ezen rovaton mutatkozó 4.606 frtnyi több bevétel nagyobb mennyiségű mész eladásából s egyes kisebb erdei bérletek kedvezőbb kiadásából ered.

3. *Anyagok és termények eladása.* — 4. *Leltári tárgyak eladása.* Az 1883. évre előirányzott összegnél együttvéve 1.568 frttal felvett bevételi keveslet változó és alárendelt tételekből ered.

5. *Térítmények.* — 6. *Egyéb bevételek.* Az ezen rovaton előforduló 2.845 frtnyi bevételi szaporulat a múlt évi tényleges eredménynek tekintetbe vételével lett előirányozva.

II. Erdőfelügyelőségek.

Kiadás.

Az 1883. évre előirányzott 92.000 frtnyi összeggel szemben a jövő 1884. évre 19.650 frttal több irányoztatik elő.

A nagyobb szükséglet indoklására a következőket kívánom előadni:

1. A múlt évben szervezett két erdőfelügyelőségi kerület költségei a folyó 1883. évre csak $\frac{2}{3}$ részben, az 1884. évre ellenben egészben vagyis az egész évi illetőségek vétettek fel és ehhez, valamint a 2. pont alatt érintett személyszaporításhoz képest a segélyek és jutalmak rovata alatt is 200 frttal több irányoztatott elő.

2. Az erdőfelügyelőségi személyzetnek s nevezetesen a 16 erdőfelügyelőségi kerületnek megfelelő szaporítása többet el nem halasztható, mert az erdőtörvény végrehajtásából kifolyó erdőfelügyeleti munkálatok, a személyzet jelenlegi létszámával, a mint a törvény végrehajtása körül szerzett tapaszt-

talataim alapján meggyőződtem, az ország érdekei által multhatlanul megkívánt kellő sikerrel nem teljesíthetők.

Az erdőfelügyelőségeknél jelenleg alkalmazott személyzet elégtelenségét már magában véve is kiválóan indokolja azon körülmény, hogy a szatmári erdőfelügyelőségi kerület 442 négyszög mértföldön elterülő 1,755.484 kat. hold erdőségre, a temesvári kerület 405 négyszög mértföldön fekvő 1,413.361 kat. hold erdőségre, a kolozsvári kerület 307 négyszög mértföldnyi területén előforduló 1,014.703 kat. hold erdőségre, a nagyszebeni kerület 240 négyszög mértföldön elterülő 1,072.921 kat. hold erdőre, a marosvásárhelyi kerület 212 négyszög mértföldön fekvő 951.362 kat. hold erdőre és a szombathelyi kir. erdőfelügyelőségi kerület 329 $\frac{1}{2}$ négyszög mértföldön elterülő 843.236 kat. hold erdőségre terjed ki, s hogy ezen több törvényhatóságra kiterjedő kerületekben 819, s illetve 655, 747, 555, 424 és 1505 oly község van, mely kivétel nélkül oly erdőkkel bir, melyek az erdőtörvény értelmében az állam közvetlen felügyelete alá helyezettek, s melyek okszerű kezelésének ellenőrzéseért az erdőfelügyelőségek tartoznak felelősséggel.

Az említett okoknál fogva tehát s miután a személyszaporítás által felmerülő igen mérsékelt költségek nem állanak arányban azon hátrányokkal, melyek az erdőtörvény végrehajtásának, s nevezetesen a nemzeti és községi vagyon, a termőképes talaj, s illetve az ország adó alapjának, valamint a kitűzött kulturális czél elérésének veszélyeztetésével vannak egybekötve, multhatlanul szükségesnek kellett ismernem azt, hogy az eddigi 16 erdőfelügyelőségi kerület helyett 20 erdőfelügyelőségi kerület állíttassék fel, s ennek megfelelően a személyzet 4 erdőfelügyelővel és 4 alerdőfelügyelővel szaporíttassék.

A fennebbiek kiegészítéseül még csak azt kívánom megemlíteni, hogy a törvényhatóságok magok is kívánják, hogy a kir. erdőfelügyelők a kerületekben lévő erdőket minél többször s minél behatóbban vizsgálják, hogy a törvényhozás kebelében is helyesléssel találkozó kifejezést nyert az 1883. évi költségvetés tárgyalása alkalmával a kir. erdőfelügyelőségek

személyzeti szaporításának szükségessége, melyet részemről itt annál inkább vélek javaslatba hozhatni, minthogy az 1883. évi költségvetés indokolása alkalmával is kimutattatott, s az akkor kért szaporítás megadása által a törvényhozás részéről is indokoltnak ismertetett, hogy az erdőfelügyelőségek személyzete az annak részéről teljesítendő munkálatok mértékeinek és az ország nagy terjedelmű erdőségeinek megfelelően fel-emeltessék.

Ezen körülménynél fogva figyelemmel arra, hogy a személyszaporítás csak 1884. évi áprilhó 1-én fog bekövetkezni, a részletes költségvetésben a személyi járandóságok akként állapittattak meg, hogy az alkalmazandó személyzet évi költségeinek csak három negyed része vétetett számításba.

A tervezett erdészeti költségzsaporitást illetőleg megjegyezni kívánom, hogy az állami erdők jövedelmének bár lassu, de fokozatos emelkedése, s nevezetesen az 1884. évre is 81.000 frttal megállapított nagyobb tiszta jövedelem az előirányzott nagyobb kiadásnak más alapok megterheltetése nélkül való fedezését lehetővé teszi.

Végül kijelenteni kívánom még azt, hogy az erdőfelügyelőségek szervezése a husz kerületnek felállítása által befejezve lévén, a jövőben több új kerület felállítása nem fog javaslatba hozatni.

III. Országos erdei alap.

Kiadás.

Az alap kiadásainál az erdősítési célokra szükséges összeg ugyanaz, mely 1883-ra volt előirányozva; a törvény által kívánt szakképzett erdőőrök nevelésére szükséges költség azonban egészben véve 5800 frtnyi szaporulattal vétetett fel, mely összeg a Szegeden felállított erdőőri szakiskolánál felmerülő újabb kiadások fedezésére u. m. a tanítószemélyzetnek a kiadások részletezése szerint megjelölt díjazására, a tanulók élelmezési költségeinek pótlására s az iskola részére szükségelt taneszközök megszerzésére szükséges.

Az erdei alap részére több irányoztatik elő 200 frttal, a mi azért történik, mert az alap szabályai a jövedelem egy ötöd részének tőkésítését rendelik, s miután a jövő évre elő-irányzott jövedelem 1000 frttal nagyobb, ennél fogva 200 frttal nagyobb összeg is tőkésítendő.

Az alap bevételeinek és kiadásainak összehasonlításánál 5000 frtnyi fedezetlen kiadás mutatkozik, mely az erdőtörvény által kívánt szakképzett erdőőrök nevelésére szükséges és állami javadalmazás által fedezendő.

Ezen kiadást illetőleg megemlíteni kívánom, hogy az erdőőri szakoktatás terjesztésére, s illetve az ország több részében eddig egyes királyi erdőgondnokságok által teljesített oktatás további pótlására, most állittatik fel az alföldön az első erdőőri szakiskola, melynek épülete részben az országos erdei alap költségén, részben pedig Szeged sz. kir. város nagymérvű hazafias hozzájárulásával, Szeged város határában egy terjedelmesebb alföldi erdő- és homokterület közepette Ásott-halma nevű pusztán emeltetik, s melynek hivatása leendő az erdőgazdaság körül megkívántató tenyésztési, használati és védelmi összes munkálatok végzésére csekélyebb díjazással beérő s így a kisebb erdőbirtokosok részéről is alkalmazható alsóbbrendű szolgáminőségű műszaki segédszemélyzetet képezni; s miután nézetem szerint az erdőőri szakiskolák költségeit, milyenek az országban még több helyütt is felállítandók lesznek, az ország rendes kiadásai terheltetésének lehető elkerülése végett az erdei alapnak kellene fedezni, az pedig a jelen esetben még nem képes arra, ennél fogva figyelemmel ezen szakiskolák fontos feladatára, kénytelen voltam az alap részére az általános állami bevételekből fedezetet kérni, melynek igénybe vétele addig tarthat, míg az alap szabályzata szerint évenként tőkésítendő jövedelméből annyira növekszik, hogy az erdőőri szakoktatás költségeit fedezhetni fogja, mikor aztán az állam rendes kiadásai ezen költségekkel megfelelően apadni fognak.

Bevétel.

Az ezen czim alatt 1884. évre előirányzott 25.000 frtnyi összeg a mult évre engedélyezett hitel ellenében 1000 frttal nagyobb. Ezen többlet abban találja magyarázatát, hogy az alap tulajdonát képező magyar aranyjáradék kötvények kamataiból kerek számban 1000 frt bevétel lesz elérhető.

Beruházások az állami erdőknél.

1883. évre engedélyezettetett . . .	193.940 frt,
1884. évre előirányoztatih . . .	193.900 frt,
tehát kevesebb	40 frttal.

Az 1884. évre előirányzott költségek ugyanazon czélú és természetű kiadások fedezésére szolgálnak, melyek az 1883. évre is szükségesek voltak, úgy mint kezelési és üzleti új építkezésekre, urbéri birtokrendezési költségekre, folyó szabályozásra és a kincstári erdők között s azok szomszédságában lévő idegen területek és fekvőségek megvételére, valamint a helyi érdekű vasutak építésére az 1880. évi XXXI. t.-cikk értelmében adandó hozzájárulási hányad fedezésére.

Dendrologiai apróságok.

Irta: dr. Borbás Vince.

I.

Quercus brevipes és *Qu. Hungarica*.

Heuffel boldogult lugosi orvos Wachtel Zeitschrift-jében (1850.) és „Enumeratio plantarum in Banatu Temesiensi sponte crescentium“ czimű munkájának 159. l. a *Qu. Robur*-nak L. a (*Qu. pedunculata* Ehrh) három alakját említi:

- a) *brevipes* akkora hosszú kocsánnal, mint a makk,
- b) *borealis* a makknál hosszabb kocsánnal, de ez még sem éri el a levél hosszúságát,